

ÁLLATORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM

Állattenyésztési, Takarmányozástani és Laborállat-tudományi

Intézet

Laborállat-tudományi és Állatvédelmi Tanszék

A kutyaviadatok leleplezésének, felszámolásának folyamata és az állatviadalookról elkobzott kutyák rehabilitációjának lehetőségei

Készítette: Köncei Kinga

Témavezető:

Ugrainé dr. Kiss Annamária

tanszéki állatorvos, PhD hallgató

Laborállat-tudományi és Állatvédelmi Tanszék

Budapest, 2023.

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke	2
1. Absztrakt.....	3
2. Bevezetés	4
3. Szakirodalmi áttekintés.....	5
3.1 Az állatviadalok története	5
3.2 Az egyik legősibb állatviadal: a bikaviadal	6
3.3 A kutyaviadalok múltja és jelene	8
3.3.1. Esetbemutató	11
3.4 Jogi vonatkozások.....	12
3.5 A viadalok felszámolásával foglalkozó szervezetek.....	13
3.5 Az agresszió tanulásának, öröklésének humán vonatkozásai	16
3.6 Kutyaviadal utáni rehabilitáció, felmerülő komplikációk	18
4. Célkitűzés.....	20
5. Anyag és módszer	22
5.1 Az igazságügyi állatorvos szakértő szerepe a kutyaviadalok felszámolásával kapcsolatos ügyekben	22
5.2 Interjú a Motorokkal az Állatokért Alapítvány alapító tagjával	24
5.3 Az állatviadalokról Tornóczky Anita szemszögéből	27
6. Eredmények	31
7. Következtetések	34
8. Összefoglalás	35
9. Summary	36
10. Irodalomjegyzék	37
11. Ábrajegyzék	41
12. Köszönetnyilvánítás	42

Rövidítések jegyzéke

ASPCA - American Society for the Prevention of Cruelty to Animals

FBI - Federal Bureau of Investigation

HSI – Human Society

NAV - Nemzeti Adó- és Vámhivatal

NÉBIH - Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

ROKK - Rendőrségi Oktatási és Kiképzési Központ

TEK – Terrorelhárítási Központ

1. Absztrakt

Jelen szakdolgozat célja a kutyaviadatok által okozott társadalmi, etikai és jogi problémák alapos elemzése és megértése. A kutyaviadatok az állatokkal való erőszakos cselekedetek egyik formáját képviselik, amelyek az állatok fizikai és mentális egészségét súlyosan veszélyeztetik. A dolgozat részletesen ismerteti a kutyaviadatok különböző formáit, és bemutatja, hogy ezek milyen hatással vannak az állatok jóllétére és egészségére.

A dolgozat továbbá kitér a kutyaviadatok társadalmi hatásaira, beleértve az emberekkel és más állatokkal való kapcsolatokra gyakorolt negatív hatásokat. A kutyaviadatok elterjedése és népszerűsítése nemcsak az állatok elleni erőszakot fokozza, hanem inszenzálni is képes az erőszakot, ezzel a társadalomban az érzéketlenség és a durvaság terjedéséhez járul hozzá.

Írásom végül a kutyaviadatok elleni küzdelem fontosságára összpontosít, és azt vizsgálja, hogyan lehet hatékonyabban megelőzni és felszámolni az erőszak e formáját jogi és állatvédelmi intézkedések révén. A kutatás során az állatvédelmi szervezetek és a hatóságok együttműködésének és a közvélemény felvilágosításának kulcsszerepét is megvizsgáljuk a kutyaviadatok elleni küzdelemben.

ENGLISH: The aim of this thesis is to conduct a thorough analysis and understanding of the social, ethical, and legal issues caused by dogfighting. Dogfighting represents one form of violent acts against animals that seriously endanger their physical and mental well-being. The thesis provides a detailed overview of the various forms of dogfighting and how they impact the welfare and health of animals.

Furthermore, the thesis delves into the societal consequences of dogfighting, including the negative effects on human and other animal relationships. The proliferation and promotion of dogfighting not only escalates violence against animals but also sensationalizes violence itself, contributing to the spread of insensitivity and cruelty in society.

In conclusion, the writing emphasizes the importance of the fight against dogfighting and examines how this form of violence can be more effectively prevented and eradicated through legal and animal welfare measures. Throughout the research, we also explore the pivotal role of collaboration between animal welfare organizations, authorities, and public awareness in the battle against dogfighting.

2. Bevezetés

Az állatvédelem egy több szakterületet átfogó tudományág, mely többek között a tiltott állatviadatok felszámolásával és az áldozatul eső állatok rehabilitációjával foglalkozik. Világszerte dinamikusan változó szankciók, fejlődő törvények szabályozzák mind a hagyományok által fennmaradt szórakoztató célú viadalmakat, mind az illegális fogadásokon alapuló szervezett eseményeket.

Saját tapasztalataim szerint az embereket meglepetésként éri, hogy Magyarországon manapság is rendszeresen folynak „alvilági” és törvényt sértő viadalmak. Talán nehezen is tudják elképzelni, milyen körülmények között zajlanak ezek az események. Az átlag, mentálisan egészséges ember számára nehezen feldolgozható élmény, ha találkozik a nyers és kiábrándító valósággal. Megrázó egy ilyen állat életterének és fizikai állapotának látványa, felnevelési módszerének megismerése, és a brutalitás miatt létrejött mentális zavarainak megtapasztalása.

Célom a dolgozatom megfogalmazása során, a tiltott viadalmak rendszerének teljes és szakszerű átlátása és ismertetése, továbbá az ezzel kapcsolatos aktuális magyar törvények rendszerezése. Ezen az úton elindulva mérlegelni igyekszem, hogy milyen mértékben hatékonyak a jelenlegi korlátozások a végrehajtó szervezetek által és legfőképpen hangsúlyozni szeretném az állatorvos szerepének fontosságát ezekben az ügyekben, hiszen mind a rehabilitáció lehetőségeinek szempontjából, mind a felelősségteljes fellépés szempontjából kimagasló szerepük van, mivel nagy valószínűséggel bármely állatorvos, aki kutyákkal foglalkozik, találkozni fog ilyen jellegű esetekkel karrierje során.

Az etológia és a pszichológia tudománya is erősen foglalkoztatott gyermekkorom óta, ezért izgatottan vágok bele a szakdolgozatom elkészítésébe, hiszen az állatorvosi körbe tartozó fizikai rehabilitáció mellett szerves része a megoldásnak a kutya mentális állapotának értelmezése és kezelése, valamint a résztvevők személyiségének és motivációinak objektív megértése.

3. Szakirodalmi áttekintés

3.1 Az állatviadalok története

Érdemes áttekinteni, hogy történelmünk különböző szakaszaiban az emberi társadalmak milyen nézetet vallottak az állatokkal kapcsolatban, és melyik megítélés milyen mélységű egyéniséget vagy fejlettséget tulajdonított az embert körülvevő élőlényeknek. Több ezer évre visszamenőleg olyan kultúrák találhatók, melyben az állatok az ember fölé rendelt, tisztelt pozícióban érvényesültek, mint magasztos individuum. A totemizmusban az állatok egy-egy isten megtestesítőjeként igen előkelő helyet foglaltak el az emberi rangsorban [1, 2]. Említést érdemelnek a szent tehenek és patkányok, melyeket a hindu vallású Indiában szinte királyi élőlényekként tisztelnek, így a helyiek alkalmazkodnak az állatokhoz, tehát nem hogy fájdalmat nem okoznak ezeknek az állatoknak, de a legkedvesebb gesztusokkal törődnek velük és tisztelve az állat személyes határait kényelmüket sem zavarják meg soha [3, 4, 5]. Ezzel szemben olyan korszakokat és kultúrák is felfedezhetők, amelyekben az ember alá rendelt pozícióban, csupán használati tárgynak tekintettként, már-már az állati fájdalomérzet létezését megkérdőjelező felfogások is képviselték az ember és állat közötti viszonyt. Ennek eredményeképp gyenge empátiát tápláltak az emberek az állatok iránt, így gyakrabban kerültek az élőlények kiszolgáltatott, diszkomfort érzetet keltő, kimerítő és fájdalmat okozó helyzetekbe, miközben kiszolgálták az emberi szórakozás öncélúságát, vagy egyéb praktikai és vagyonnövelő szempontokat. Ilyen jellem volt René Descartes, 17. századi francia filozófus, karteziánus állatfelfogása a „bête-machine”, miszerint kizárólag az embernek tulajdonított komplex érzelmi világot, tehát lelket és elmét, egyéb élőlénynek nem. Ez egyenlő volt azzal a gondolattal, hogy a fájdalom tudatosulása nem történik meg az állatokban, ők csupán genetikailag programozott gépek [6, 7, 8, 9, 10].

Az empátiás készség (beleérző képesség) és érzékenység mellett, hogy függ a genetikától és érzelmi intelligenciától, erősen befolyásolt az embert körülvevő környezet által is, melyek a társadalmilag elfogadott filozófia, vallás, hagyomány, továbbá a helyes tudományos információk birtoklása és a közvetlen mikrokörnyezet, amelyben az ember felnő és él [11, 12]. Ezek mellett az antropomorfizmus is egy olyan modern világban megjelenő fogalom, mely hat az ember-állat viszonyra, emberi tulajdonságokkal ruház fel állatot, ami erős triggerként hat az empátiás érzelmek felébredésére [13, 14].

3.2 Az egyik legősibb állatviadal: a bikaviadal

A bikaviadal (corrida de toros) a spanyol kultúra középpontjában álló tradicionális esemény, mely során a bikaviadorok (torreádor, matador) küzdenek meg egy felbőszített bikával. A spanyol „Ministry of Culture and Sports” szerint, körülbelül 1600 bikaviadalt tartanak évente [15]. Nem csak Spanyolországban, hanem Portugáliában, Franciaországban és Latin-Amerika egy részén is szervezik ezeket a látványos, de véres sporteseményeket [16].

A bikaviadal nagyon szigorú szabályok szerint működik, egy eseményen hat viadalt szerveznek, mindegyiket különböző bikával. A küzdelmek körülbelül 15-25 percig tartanak, és mind 3 felvonásra van osztva. Becslések szerint Spanyolországban évente 30.000 bikát ölnek meg bikaviadalokon. A bika mielőtt színre lép az arénában, 4-5 évig él [17, 18, 19, 20].

A bikaviadal olyan intenzív testmozgást és stresszt jelent az állatnak, amelynek következményeképp több tanulmány során a mért anyagcsere értékek egyértelműen növekedtek. Különböző típusú stresszorok jelenléte már feltételezi az állatjólét biztosításának elmulasztását, mint például fizikai (szövetsérülés, betegség, fájdalom), környezeti (extrém időjárás, táplálkozás, szállítás, zaj) és pszichoszociális tényezők (elszigeteltség/túlzsúfoltság, félelem, szorongás). Emellett biokémiai egyensúlyzavarok lépnek fel, beleértve a hypercalcaemiát, a hypermagnesaemiát, a hyperphosphataemiát, a hyperlactaemiát és a hyperglykaemiát, amelyek az endogén kortizol szintjének növekedéséhez kapcsolódnak. Az intenzív edzés az I. és II. típusú izomrostok glikogénszintjének jelentős csökkenését is okozza, ami myoglobinuriát és izomnekrózist okozhat. Más megfigyelések az osteochondrosis jelenlétére utalnak. Ráadásul a bikaviadal utolsó szakasza lassú haldoklást idéz elő egy érző és a környezetével kapcsolatban tudatos állatban [21, 22]. Az állat pszichéje erősen provokálva van egy-egy harc során, mely a Maslow piramis második szintjének megsértését jelenti. Emellett a fiziológiai szükségletek mellőzése és a homeosztázis felborulása a piramis első szintjének sem felel meg. Az

Abraham Maslow által felállított hierarchikus teória a jólléthez szükséges alapszükségletek és motivációk egymásra épülésének megközelítése (**1. ábra**) [23].

1. ábra Maslow piramis a jólléthez szükséges alapvető szükségletekről[23]

Figure 1 Maslow pyramid about the basic conditions of the well-being[23]

3.3 A kutyaviadatok múltja és jelene

Szerzők és művészek alkotásaiból kiderül, hogy a kutyaviadatok Angliában a 18. század elején voltak népszerűek, később viszont a bull-baiting (kutya bikával való viaskodása) és a bear-baiting (kutya medvével való viaskodása). A 19. században jöttek ismét divatba a kutyaviadatok állandó programként szervezett rendezvényei (**2. ábra**). Ekkor történt, hogy a bulldogba terrier vért kevertek a tenyésztés során. A bulldogtól örökölt küzdeni akarás és fájdalom iránti alacsony érzékenység kombinálva a terriertől örökölt gyorsasággal, mozgékonyssággal és atletikussággal már igazán hatékonynak bizonyult. A **3. ábrán** látható az ilyen célzattal kialakított kutya jellegzetes felépítése [24].

2. ábra Két viadalra
trenírozott kutya harc közben [25]

Figure 2 Two dogs trained for
fights during fighting [25]

3. ábra Kutyaviadalról elkobzott állat [26]

Figure 3 An animal confiscated from a
dogfight [26]

Sok-sok év alatt a kutyákban szelektíven tenyésztették ki a szocio-kognitív képességeiket és az emberhez való kötődésüket. Ez az erős ragaszkodás a gyermek-szülő és csimpánz-ember kapcsolatokhoz hasonló kötődési viselkedés. Azonban gyakori, hogy ennek a kapcsolódásnak a szépsége mellett az emberek kihasználták a kutyák hűségét és megfelelni akarását. Így hoztak létre vad harci kutyákat. A legnagyobb probléma ezzel, hogy ha egy kisgyermek pszichológiájával rendelkező élőlényt agresszív harci kutyává nevelnek, akkor egy olyan állat jön létre, amelyet a félelem ural. Tehát az állat emberhez való kötődésével és engedelmisségével történő visszaélésről beszélhetünk. Az **4. ábra** a kutyaviadal alapvető

tényei között említi ennek a visszaélésnek a jogszabályszerű tiltását [27]. A kutyákat különböző eszközökkel kondicionálják a harcra, és már kölyökkortól képezik őket, hogy a kívánt vadságot kiprovokálják az állatokból. Természetesen hatásos harci kutyát a szülői állomány által elért eredmények és mind a fizikai, mind az idegrendszeri rátermettség szempontjai szerint tenyésztnek illegális keretek között, hogy a genetikailag öröklődő jellegzetességeket tovább vigyék [27].

A viadalra nevelt kutyák kiképzésének néhány fontos eszköze a:

-futópád („treadmill”): A kutyákat a futópádon futtatják, hogy növeljék a szív- és érrendszeri erőnlétet és az állóképességet.

-macskamalom („catmill”): Egy központi rúdból sugár irányba ágaznak ki további rudak. Az egyik gerendához a kutyát kötik, egy másikhoz egy kisebb állatot, például macskát, nyulat, egeret, rókát. A kutyák körbe körbe futva kergetik a csalít. A feladat végén a kutyákat általában az általuk üldözött csalival jutalmazzák.

-ugrórúd („jumppole”): Egy nagy rúdról lelóg egy rugó, amelyhez kötél, gumiabroncs vagy állatbőr van rögzítve, amelyre a kutyák ugrálnak, és huzamosabb ideig lógnak rajta. Ez erősíti az állkapocs izmait és a hátsó lábakat. Egyik változata amikor egy függőketrec lóg a rugóról, amelybe csali állatokat helyeznek el, így a ketrec felé ugranak.

-kötélsali („flirtpole”): Kézi rúdról lógó kötél csalival. A kutyák a földön kergetik a csalít, mely ráveszi őket a hirtelen irányváltásra, a koncentrációra és mozgékony támadásra.

-láncok („chains”): A kutyáknak nehéz láncokat kell hordaniuk a nyakuk körül, melyek erősítik a nyakat és a felsőtestet azáltal, hogy folyamatosan viselik az irreálisan hatalmas terhet.

-súlyok („weights”): A nehéz láncokra további súlyokat akasztanak, úgy futtatják az állatot.

-csali („bait”): A csali állatokat megkötözik, miközben a kutyák széttépik őket, vagy kisebb területre szorítják, ahol a kutyák viszonylag könnyen elkapják őket.

-teljesítménynövelő szerek, dopping („drug, supplements”): A kutyáknak vitaminokat, táplálékkiegészítőket és gyógyszereket (beleértve a kokaint is) adnak, hogy kondicionálják és harcra buzdítsák őket.

-szocializáció hiánya: A kutyát fiatal korában elzárják fajtársaitól.

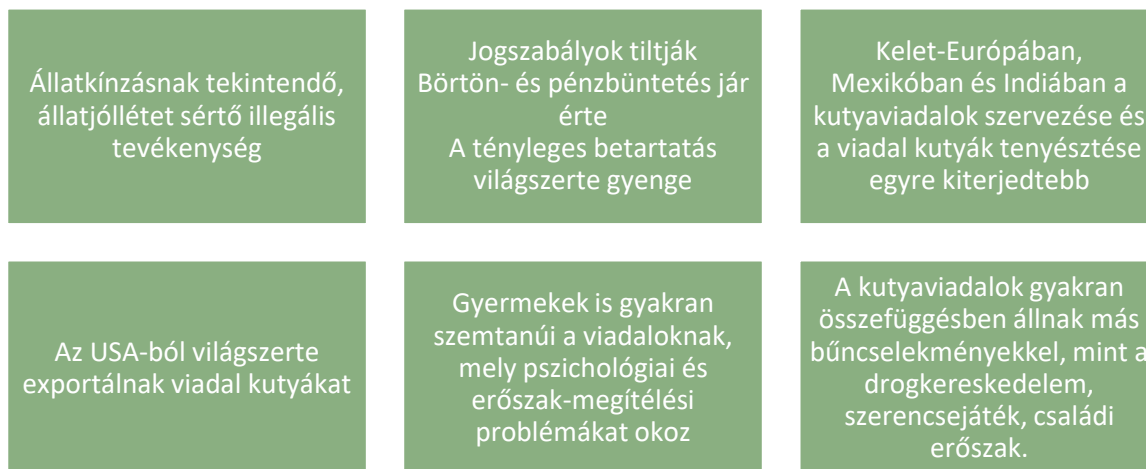
-megfélemlítés, fizikai bántalmazás: Eredménye a félelem szülte agresszió [27, 28].

A harc során vesztes félként kikerülő kutya, ha a ringben nem is pusztul el, számolnia kell a következményekkel, amely vonatkozik a harcot megtagadó kutyákra is, mivel ez a tulajdonos számára egy státuszvesztést jelent, bizonyos szintű szégyenérzetet keltve benne.

Az alulmaradást úgy orvosolják, hogy a kutyát a gyenge teljesítménye miatt azonnal megölik, akár megkínózzák és megcsonkítják, ha a gazdát különösen feldühíti a vesztes pozíció. Ez az eszköz arra, hogy visszaszerezze férfias és domináns énjét, így a többiek tiszteletét. A fiatal bandatagoktól meg is követelik az eféle „macsó” tettet, hiszen a bizonyítás mellett ez a fajta tapasztalás még mélyebbre vezeti az ő lelküket is az erőszak kultúrájába [27].

A kortárs harci kutya ideális tenyésztési jellemzője az, hogyha megtámad más állatokat és kizökkenhetetlenül agresszív magatartást mutat feléjük, de eközben engedelmes az emberhez. Úgy igyekeztek szelektíven tenyészteni bizonyos tulajdonságokra viadal kutyákat, hogy a magas fájdalomküszöb és a végsőkig küzdeni akarás mellett a gazdáik kegyeit keresve, fokozott legyen a behódolási és kötődési szándék. Tehát a kezelhetőség és megbízhatóság egy fontos szemponttá vált, ezért egy ilyen kutya általános viselkedési jellemzője nem az ember iránti agresszivitás. Ez a kapcsolat olyan erősen ki tud alakulni egy kutyában, hogy egy budapesti laboratóriumban végzett kísérlet során dokumentálták, hogy pár hónapos kölyök kutyák a választási tesztben magasabb százalékban részesítették előnyben embertársaikat, mint fajtársaikat [29].

A kiképzett viadal kutyák mindenképp áldozatként kezelendők, hiszen a kutyában kialakult agresszióért az igazi felelősség a tulajdonosé. A kutyák a falka tagjaiként tekintenek az emberre, jobban mondva falka vezéréként. Ez az egyetlen faj, amely képes ilyen szintű odaadásra egy másik fajjal kapcsolatban. A médiában gyakran adnak a harci fajtáknak (amerikai pitbull terrier vagy pitbull), „gonosz”, „gyilkos”, „kiszámíthatatlan” és „kegyetlen” jelzőt. Tehát a negatív hírnév az ilyen kutyákat nagy százalékban érinti. Ezért például az Egyesült Államokban megoldásként esik szó a pitbull kutyák egyedeinek felszámolására. Viszont ez az érvelés egy tüneti megoldás a kutyatámadások megoldására. Az oki gyógyír a kutyatulajdonosok felelősségre vonása és kezelése volna [30].

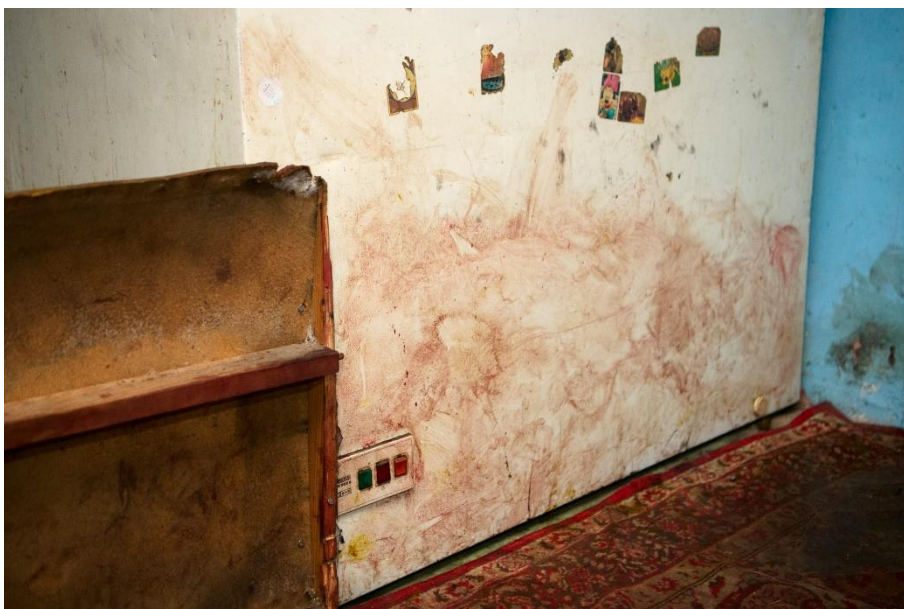
2. ábra Alapvető tények a kutyaviadalokról [31]

Figure 4 Basic facts about dog fighting [31]

3.3.1. Esetbemutató

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség sajtóközleménye alapján szeretnék bemutatni egy esetet. 2021. december 14.-én a Nyíregyházi Járási Ügyészség és Terrorelhárítási Központ nyolc személyt vádolt tiltott állatviadal szervezésével, és állatkínzás büntetével. A vádlottak az állatviadal megtartása mellett erre a célra kutyákat is tenyésztettek, képeztek és forgalmaztak. A rendkívül rossz tartásmód miatt az állatok általános állapota nem volt elfogadható szinten. Alultáplált állapotban, fizikai sérülésekkel borítva, kiszáradva találtak rájuk. Állatorvosi felügyelet nélkül a vádlottak kezelték felszínes módszerekkel és hozzáértés nélkül a sérülések okozta problémákat. Számtalan eszközt találtak az állatok embertelen kiképzésére, emellett olyan tereket is, ahol kétség kívül harcok folytak a véres falakból következően **(5. ábra)**. Rendőri beavatkozás 2020. november 28.-án történt, mikor Nyíregyháza környékén egy tanyán szerveztek egy eseményt, ahol 5x5 méteres küzdőteret állítottak fel. A harcra 100.000 forint értékben fogadtak. A harc 32. percében tudták félbeszakítani az agresszív és véres küzdelmet a rendőrök, és bilincsben elszállítani az ott tartózkodókat. A vádlottakkal szemben az ügyészség egy-egy évre terjedő börtönbüntetést szabott ki, annak ellenében, ha beismerő vallomást tesznek. A kutyákat és minden egyéb eszközt a rendőrség lefoglalt. Az említett és más állatviadalról elkobzott állatok menhelyre kerülnek, és az átnevelés sikerességétől függően adhatók örökbe, mely

legtöbb esetben sikertelen, mind a maradandó mentális sérüléseknek köszönhetően a kutyában, mind a kis kapacitású segítségnyújtásnak és szakértelemnek köszönhetően ebben a szférában manapság Magyarországon [30, 32, 33].

3. ábra A rendőrség által feltárt viadal helyszín [34]

Figure 5 The scene of the fight discovered by the police [34]

3.4 Jogi vonatkozások

A bűncselekmény definícióját a 2012. évi C. törvény harmadik fejezete írja le. Ez a törvény kiterjed az állatkínzással kapcsolatos fogalmakra is, mely szerint:

„Aki

- a) gerinces állatot indokolatlanul oly módon bántalmaz, vagy gerinces állattal szemben indokolatlanul olyan bánásmódot alkalmaz, amely alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza,
- b) gerinces állatát vagy veszélyes állatát elüzi, elhagyja vagy kiteszi, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

Az állatkínzás fogalma a 1998. évi XXVIII. törvényben is definiálva van: „az állat szükségtelen, fájdalmat okozó bántalmazása, vagy olyan hatást eredményező beavatkozás, bánásmód, valamint szükségleteinek olyan mértékű korlátozása, amely tartós félelmet vagy egészségkárosodást okozhat, továbbá az öröklődő betegségben szenvedő – nem kísérleti célra szánt – állategyed tenyésztése, szaporítása” [7, 35].

A viadalokkal kapcsolatos tilalmak meghatározásához érdemes először megfogalmazni az állatviadatok definícióját, mely nem más mint „az állat fizikai és pszichikai állapotának olyan megterhelése és küzdelemre készítése egy másik állattal vagy emberrel, amely sérülést vagy halált okozhat” [36].

A szabályozás értelmében tilos: állatokat viadalra képezni, tartani, forgalmazni, ilyen célra szaporítani, állatviadallal kapcsolatos bármilyen közreműködés, jelenlét, fogadás kötése, szervezése, a helyszín szervezésével összefüggő, illetve a viadalhoz eszközt szolgáltató tevékenység folytatása [36].

Abból kifolyólag, hogy a kutya alá van rendelve az ember akaratának, a felelősség a tulajdonosé, amely következményeképp a büntetőjog megszorításokat fogalmaz meg. Az állatviadal szervezése bűncselekmény, melyet már az 1974. évi 17. rendeletben is megfogalmaztak. Az említett rendeletet módosítással átemelték a 1996. évi CVIII. törvénybe: „266/A. § (1) Aki eb részvételével állatviadalt szervez, tart, valamint ilyen állatviadalra fogadást szervez, vagy köt, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (2) Aki állatviadal céljára ebet tenyészt, kiképez, tart, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő” [36].

A veszélyes ebek nyilvánítás szabályozása korábban a 35/1997. (II. 26.) Korm. rendeletben fogalmazódott meg, miszerint veszélyes ebként jelölik a pit bull terriert és e fajta egyedek utódait. Fajtától függetlenül veszélyesnek minősítheti az önkormányzat jegyzője azt az egyedet, amely embernek vagy állatnak megmagyarázható ok nélkül súlyos sérülést okozott. Ezen rendeletet azonban Alkotmány Bíróság a 49/2010. (IV. 22.) számú határozatban megsemmisítette. Jelenleg a 41/2010. Kormány rendelet vonatkozó pontjai határozzák meg az eb veszélyesnek minősítésének feltételeit, az eljáró hatóságok tevékenységét, illetve a veszélyes eb tartásához meghatározott feltételeket [37, 38, 39].

3.5 A viadatok felszámolásával foglalkozó szervezetek

A kutyaviadatok felszámolásával több hazai és nemzetközi szervezet is foglalkozik, mely szervezetekre az 1. **táblázat** tartalmaz példákat.

Magyarország	NÉBIH	ROKK	Országos Állatvédelem Alapítvány
Külföld	Humane Society	ASPCA	FBI

1. táblázat *A kutyaviadatok felszámolására hivatott szervezetek*

Table 1 *Organizations dedicated to the eradication of dog fighting*

A hazánkban található hivatalos szervek közé tartozik a rendőrség és a NÉBIH, melyek között egy előrelátó, hasznos együttműködés jött létre. A civil szervezetek igen nagy számban jelen vannak Magyarországon, kimondottan a kutyaviadatok leleplezésével, felszámolásával azonban leginkább az Országos Állatvédelem Alapítvány foglalkozik.

1. **NÉBIH - ROKK megállapodás:** Az állatkínzások és az állatviadatok felderítése és visszaszorítása érdekében a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih) és a Rendőrségi Oktatási és Kiképzési Központ (ROKK) 2021. január 14-én együttműködési megállapodást írt alá, melynek célja az állatkínzás és az állatviadatok elleni fellépés hatékonyságának növelése, ezáltal az állatok jóllétének védelme és az állatkínzások elleni hatékonyabb fellépés elősegítése. A Nébih emellett segítséget nyújt az eljárások során lefoglalt állatok elhelyezésében 25 mobil kennel biztosításával [40].

2. **Országos Állatvédelem Alapítvány:** Igen nagy számú állatkínzás és bántalmazás eset kerül bejelentésre, de sajnos sokszor nincs elegendő erőforrása a rendőrségnek és az önkormányzatoknak, hogy ezeket az eseteket teljes körűen kivizsgálják és ellenőrizzék. Az Országos Állatvédelem Alapítvány 2011-ben kezdte aktív feladatát az állatvédelem területén. Dinamikus fejlődésével civil szervezetről országos intézménnyé nőtte ki magát. Több állami szervvel, például az Országos Rendőr-főkapitánysággal (ORFK) és az adóhatósággal (NAV) is szerződéses viszonyban, együttműködésben áll. Mindennapi munkájuk során segítik a rendőrök és jegyzők tevékenységét, részt vesznek számos eljárásban az állatvédelem érdekében. Az Állatvédelem kivételesen széles és mély szakmai tudással és jogi ismeretekkel rendelkező állatvédelmi szakemberekkel büszkélkedhet, akik több ezer állatvédelmi jogi kérdésben járatosak. Ezen felül az ország egész területén sok ezer

önkéntest és együttműködő szervezetet tudhat maga mellett. A szervezet minden megyében működtet egy alegységet, amelynek saját koordinátora és szerződött állatorvosai vannak, így hatékonyan képesek dolgozni az állatok védelme érdekében. Munkájuk során az ország minden területén ellenőrzik az állatkínzásos bejelentéseket, és aktívan részt vesznek a veszélyben lévő, illetve bántalmazott, sérült állatok mentésében, majd ezen állatokat gyógyítják, rehabilitálják, megfelelő elhelyezést biztosítanak számukra. Az állatviadalok áldozatai ugyanolyan gondoskodásra és segítségre számíthatnak tőlük, mint a rossz körülmények között tartott macskák, kutyák, vagy az éheztetett haszonállatok. Munkjuk szerves részét képezi oktatási programok szervezése az óvodásoktól egészen a tanítóképző intézményekig, és még az ORFK és NAV szakembereinek is tartanak állatvédelmi előadásokat, amelyek a felelős állattartásra összpontosítanak [41].

3. **Humane Society:** A HSI olyan tevékenységeken dolgozik, amelyek elősegítik a kutyaviadalok szigorúbb büntető jogszabályokkal történő szabályozását. Aktívan törekszik, hogy megerősítse a már meglévő bűnüldözési intézkedéseket azáltal, hogy ingyenes képzést kínál az illegális állatkínzás és állatviadalok kivizsgálására és üldözésére szakosodott szakemberek számára [42].

4. **ASPCA:** Az ASPCA (American Society for the Prevention of Cruelty to Animals) kimondottan erős nyomozói, jogi, orvosi, viselkedéskutatási és menhelyi szakértelmekkel dolgozik együtt, amely tevékenységek mindegyike kulcsszerepet játszik a kutyák életmentésében. A **6. és 7. ábrákon** jól látható a szervezet szakszerű segítségnyújtása [40]. Állatjóllelti szakértők és rendészeti tisztviselők szerint a kutyaviadal gyakoribb, mint azt a legtöbben gondolják. Az ASPCA társaság 2015-ös közvélemény-kutatása azt mutatta, hogy az USA-ban országszerte a rendfenntartó tisztek fele találkozott kutyaviadallal munkája során, mely mind az 50 államban bűncselekménynek számít. Az FBI nyomozásai eközben kimutatták, hogy gyakran összefüggés van más bűnözői tevékenységekkel, mint például a kábítószer-kereskedelemmel [43].

5. **FBI:** „A Federal Bureau of Investigation, azaz a Szövetségi Nyomozó Iroda az Amerikai Egyesült Államok szövetségi szintű nyomozószerve.” 2016 januárjában az FBI elkezdte nyomon követni az állatok ellen elkövetett bűncselekményeket, mely nyomán a 2017-es National Incident-Based Reporting System (NIBRS) jelentések azt mutatják, hogy az adatgyűjtés első évében több mint 3200 állatkínzási eseményt jelentettek [44].

6. ábra A fiziológiai állapot visszaállítása érdekében rehidrálják a kölyök kutyát [43]

Figure 6 In order to restore the physiological state, the puppy is being rehydrated[43]

7. ábra A bizalmatlan és testtartásában félelmet mutató állathoz való emberi közeledés látható, melyet a tanyáról való elszállítás követ [43]

Figure 7 A human approach to the distrustful and fearful animal can be seen, followed by its removal from the farm [43]

3.5 Az agresszió tanulásának, öröklésének humán vonatkozásai

Surgeon General (az Egyesült Államok Közegészségügyi Szolgálatának (PHSCC) operatív vezetője) tanulmányában vizsgálják, hogy a média erőszakos témáinak való kitettség milyen módon járul hozzá az emberek agressziójához, és a félelemérzet felerősödéséhez. A kognitív képességek¹ és az információfeldolgozási képességek két sajátos fejlődési különbsége teszi a fiatalabb gyermekeket sebezhetőbbé az agresszív viselkedések erőszakos ábrázolásokból való megtanulására, mint az idősebb gyermekeket vagy felnőtteket. Ezért olyan súlyos probléma a kutyaviadalokkal kapcsolatban az, hogyha

¹ A kognitív képesség a pszichológiában egyenlő az értelmi működéssel. Két nagy csoportba oszthatjuk ezeket a folyamatokat: a direkt (érezékelés, észlelés, figyelem) és a indirekt (emlékezés, képzelet, gondolkodás) megismerő folyamatokra [45].

fiatalon belevonódnak gyerekek a családjuk által a kutyák kiképzésébe és harcok nézésébe. Ezek gyakoriságára a **8. ábra** mutat bizonyítékot [46].

Több cikk rávilágít, hogy a gyermekek állatokkal szembeni kegyetlensége a negatív tapasztalatok fontos tünete és/vagy a jövőbeli agresszív viselkedés előre jelzője lehet, akár állattal, akár emberrel szemben. Ezért az állatokkal szembeni kegyetlen és agresszív viselkedésmódot bele kell foglalni a problémákkal küzdő gyermekek kategóriájába, akik különösen gondos odafigyelést igényelnek további fejlődésük során [47].

Az elmúlt évtizedekben több kutatómunka során bebizonyosodott, hogy egy átélt trauma tovább adódhat az utódgenerációra, tehát egy szülő feldolgozatlan, mély lelki sebe megjelenhet gyermeke vagy unokája életében akár úgy is, hogy a fiatalabb generáció nem élte át ugyanazt az élethelyzetet. Ezt nevezzük transzgenerációs traumának. Emellett az is kiderült, hogy a gyermekkori rossz bánásmód később a szülővé váláskor saját gyermeke bántalmazásának és elhanyagolásának potenciális kockázati tényezője, de a generációkon átívelő folytonosság mértéke nem tisztázott. A cikk eredményei szerint amikor az anyák beszámoltak akár egyszeri gyermekkori bántalmazásról, annak az esélye, hogy ők is bántalmazták fegyelmelés során gyermekeiket 72%-kal nőtt, összehasonlítva azokkal az anyákkal, akiknek nem volt tapasztalatuk bántalmazott szerepről [48].

Hasonlóképpen, George Cannon, a Latter Day Saints Egyházának vezetője az 1890-es években jegyezte meg: “Hölgyeim, soha ne helyezték magatokat olyan fiatal férfiak hatalmába vagy irányításába, akik rosszul bánnak az állataikkal, mert ha a feleségeik lesztek, bántalmazni fognak benneteket”. Tehát férj választásakor intő jelként hatott az állatokkal szembeni kegyetlen bánásmód [27].

A közelmúltban keresztjelentési rendszereket hoztak létre az Egyesült Államokban. Mivel az állatok, gyermekek és partnerek bántalmazása közötti kapcsolat kijelenthető, így ez a rendszer abban segít, hogy a különböző területeken dolgozó szakemberek egymást segítve párhuzamosan tettenérjék a bántalmazásos eseteket [27].

4. ábra Viadal kutyákkal üzletelő férfi és egy kiskorú lány, aki fiatalon tapasztalja a meccsek látványát és a kutyák tartásának módját [27]

Figure 8 A man in the business of dogfighting and a minor girl who experiences the sight of matches and the way dogs are kept at a young age [27]

3.6 Kutyaviadal utáni rehabilitáció, felmerülő komplikációk

A kutyaviadal céljából tartott állatok egészségét több tényező is súlyosan rontja. Legfőbb problémát a harapott sebek és abból fakadó fertőzések jelentik, emellett pedig a nem higiénikus tartásmód, a nem megfelelő takarmányozás, és a túlterhelő edzések következtében lépnek fel egészségügyi komplikációk. A nem megfelelően kezelt esetek miatt magas a halálozási ráta [49]. Több esetben az eutanázia mellett kellett dönteni, mely humánus döntésnek minősül. A **9. ábrán** egy súlyosan romlott fizikai állapotú kutya látható, tele kezeletlen harapott sebekkel, melyeket a legyek járvák [50].

A helyzetet tovább rontja, hogy az állatorvosi ellátás felhasználását inkább elkerülik a tulajdonosok, hiszen nagy kockázatot jelent, hogy a hamis történetekkel megmagyarázott sérülések ellenére is gyanút foghat a kezelő orvos, emellett pedig az sem utolsó szempont, hogy a kutyákra fordított pénzügyi költségeket csökkentsék. Ezért sok esetben maguk kezelik a sebeket, csekély szakértelemmel. Természetesen előfordulhat, hogy olyan állatorvosok is tevékenykednek a szférában, akik nem jelentik az illegális történetést. Egy holland tanulmány szerint a kutyaviadalokkal foglalkozó szervezeteknek jól bejártott kapcsolataik vannak állatorvosokkal. 2018-ban Hollandiában egy felszámolt kutyaviadal kapcsán kiderült, hogy több mint tíz évig volt egy bizonyos állatorvosa a szervezett eseményeknek. Rendszeresen vittek hozzá sérült állatokat, például harapott seb kezelésre,

törött végtag műtétre. Végül kiderült, hogy az adminisztráció nem volt rendben, és több mint 50 számla hiányzott [51].

A megelőző egészségügyi ellátás hiánya miatt nagy a fertőző betegségek terjedésének lehetősége. Az Egyesült Államokban végzett nyomozás alapján a leggyakoribb

5. ábra *Rossz kondícióban lévő viadaloztatott kutya [50]*

Figure 9 *A contested dog in bad condition [50]*

kórokozók a *Babesia gibsoni* (39%), a *Mycoplasma haematoparvum* (32%), a *Mycoplasma haemocanis* (30%), a *Dirofilaria immitis* (12%), és az *Ancylostoma* (23%) voltak. Fontos, hogy a korábbi harci kutyákat nem érdemes vérdonorként alkalmazni, hiszen a harapás és vektorok által terjesztett kórokozók száz százalékos eliminálódása az állatból nem egyértelműen meghatározható sok esetben, hiszen azok a betegségek amelyeknél nehéz a kimutatás és a gyógykezelés sikerességének bizonyítása, átadódhat a kórokozó a vértranszfúzió áteső állatba [50].

4. Célkitűzés

Céлом a dolgozatom készítése során, hogy általam, hogy több állatvédelmi és állategészségügyi szakemberrel készíték interjút, lehetőségem nyíljon feltérképezni a kutyaviadatok leleplezésének, felszámolásának folyamatát és az állatviadalookról elkobzott kutyák rehabilitációjának lehetőségeit.

Továbbá céлом az emberek szemléletformálása és az állatokkal való érzelmi kapcsolatuk fejlesztése és művelése annak érdekében, hogy csökkenjen az állatok elleni bántalmazás és vele összefüggésben az emberek ellen elkövetett erőszakos cselekedetek száma. Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy bár Magyarországon a kutyaviadatok hivatalosan tiltottak és a köztudatban sincsenek jelen, mégis meglepően gyakori az illegális keretek között való megrendezésük, és valós problémát jelentenek mind az állatvédelmi kérdésekben, mind a társadalomra nézve. Az emberekben tudatosítani kell a tényt, hogy az állatok védelme és jólléte mindenki felelőssége, és hogy az állatviadatok elleni küzdelem hozzájárul az állatok és az emberek védelméhez egyaránt.

Fontosnak találom, hogy a viadatok visszaszorítása mellett egyre precízebb rehabilitációban részesülhessenek az állatok. Az érem másik oldala sem elhanyagolható szempont, miszerint a szakértelem legfelső fokával, kellő szigorral és objektív rálátással döntést hozzon egy megbízható szerv arról, hogy milyen szinten beszámítható az állat a jövőben az emberi interakciók során és szükség esetén, még ha drasztikus megoldásnak is tűnik egy állati élet kioltása, meg tudja hozni a helyes döntést mind az állat, mind az ember érdekében. Így, az elhelyezés ügymenetében való fejlődést fontosnak találom, ami a balesetek lehetőségét minimálisra szorítja. Két szempontra szeretném felhívni a figyelmet:

-Ha kijelenthető, hogy az állat nem megbízható, semmiképpen ne kerüljön hozzáértés nélküli kezekbe, vagy gyermekes családokba. Természetesen, ehhez a magasabb szintű állati etológiához kapcsolódó képzést találom elengedhetetlennek, mely képzés elvégzésével csak nagy tapasztalattal rendelkező személyek hosszabb megfigyelési időszakot betartva és modern bevált módszereket alkalmazva a kutya viselkedésének vizsgálatára hozhatják meg a döntést hivatalos keretek között.

-Az eutanázia legeslegvégső opcióként való fenntartása speciálisan menthetetlen állati mentális és fizikális állapot során. A törekvést ezzel szemben mindenképpen a felszerelt és jó környezetet nyújtó helyszínek létrehozása és állami támogatása felé célozom.

növelni, és egyre több szakértő bevonásával az anyagi és képzési támogatással egyre több viadalról mentett kutya életének új és minőségi szakaszát lenne lehetősége megkezdeni.

Mindenesetre az állatok iránti empátia mélyítésének fontossága mellett szeretném kiemelni az objektív és tényekre építkező korrekt, szakértelem alapú döntések kikerülhetetlenségét a viadalokkal kapcsolatos elhelyezési folyamatokban, mintsem a romantikus életszemlélet belevonását ezekbe az ügyekbe. Tiszta fejjel való leghatékonyabb protokoll és felülbírási rendszer kialakításában látom a jövőt és abban, hogy a viadalokban szerepet vállaló bűnözők elrettentő példák nagy számával találkozzanak, annak érdekében, hogy a társadalomban erős féket kapjon az erőszak e formájának kiteljesedése.

5. Anyag és módszer

Az állatbántalmazással járó, állatviadatok felszámolására irányuló esetek, valamint az ilyen körülmények közül mentett állatok rehabilitációs lehetőségeinek részletes megismerésére interjút készítettem ezen ügyekben jelentős szerepet vállaló személyekkel. Körbejártam egy igazságügyi szakállatorvos munkájának folyamatát, kérdeztem tapasztalatairól, valamint az állatvédelemben szerepet vállaló civil állatvédő szervezetek vezetőivel is lehetőségem nyílt beszélgetni a szerepvállalásukról.

5.1 Az igazságügyi állatorvos szakértő szerepe a kutyaviadatok felszámolásával kapcsolatos ügyekben

Dr. Lorászkó Gábort kérdeztem szakértői munkájával kapcsolatban a kutyaviadatokkal összefüggő esetekben való szakértői véleményezési tapasztalatairól.

1. *Milyen módszereket alkalmaznak az állatviadatok felderítésére/leleplezésére?*

„A rendőrség a szokásos módszerek (állampolgári bejelentés, saját észlelés) mellett titkosszolgálati technikákat is alkalmaz.”

2. *A rendőrség gyorsan reagál, segítőkész? Ha bárki tudomására jut egy viadal, milyen telefonszámot érdemes hívnia?*

„Igen, gyorsan. De éppen az állatorvosok védelme érdekében kértem a Nemzeti Nyomozó Irodától egy biztonságos, az állatorvos inkognitóját védő kapcsolatot: kornyezet@nni.police.hu”

3. *Egy évben átlagosan hány szervezet felszámolása történik?*

„Sajnos általában egy, kettőnél nem sikerül többet felszámolni egy éven belül.”

4. *Mi a megmentett állatok sorsa? Van-e esély a rehabilitáció és örökbefogadás sikerességére? Mi a protokoll ezekkel kapcsolatban?*

„Nincs protokoll. Ez egy jó nagy púp a rendőrség hátán. Ha csak pár kutya, akkor menhelyre kerül, ha sok, akkor a rendőrség Dunakeszin lévő telepére. A többségét - feltételezésem szerint - végül elaltatják, mert vagy nem változik megfelelően az állat viselkedése, vagy nem vállalják a felelősséget, nehogy később súlyos emberi vagy állati sérülést okozzon.”

5. *Mi a leggyakoribb egészségügyi komplikáció a harcról mentett kutyáknál?*

„Harcról mentett helyett inkább a küzdelem céljára tartásból lefoglalt megfogalmazás a helyes, hiszen a tetten érés ritka, és az is csak két kutyára vonatkozna. Ezek betegségek vagy

kóros elváltozások: antiszociális viselkedés, agresszivitás más állatokkal, főleg kutyákkal szemben, alultápláltság, babesiosis, szívférgesség, bélférgesség, torzító hegek.”

6. *Milyen lehetőségek állnak rendelkezésre a kutyák rehabilitációjával kapcsolatban? Mind a fizikai, mind a mentális problémák helyrehozását beleértve.*

„Az ilyen kutyákat kevésbé választják örökbefogadáskor a civil emberek a pszichés állapotuk, vagy a drágán kezelhető betegségük miatt. Tapasztalati alapon történnek időnként próbálkozások a rehabilitációval, de amikor az állatmenhelyek tele vannak sokkal kevésbé problémás kutyákkal, nincs komoly érv ezekre az egyedekre az igényeiknek megfelelő költségeket vállalni. Régebben őrző-védő cégekhez időnként el lehetett helyezni az ilyen kutyákat, de a felelősség tudatosodása (a munkahelyi baleset igen komoly dolog) miatt ez a lehetőség - tapasztalatom szerint - megszűnt.”

7. *Mi volt a legmegrázóbb tapasztalata ebben a témában?*

„Nem keverem az ügyekbe az érzelmeket. Teljességgel bizonyosan állítom, hogy az mindig a munka minőségének a romlását okozza. Nem kivételes, hogy az együttérzés szabadon engedése a valóságban éppen elszabotálja az ügyeket, és az érzelgősség önző kiélése miatt az állatvédők vagy az állatorvosok cserben hagyják az állatokat. Az érzelmeink a mieink, az állatokat nem azzal, hanem ésszel kell védeni, az elkövetőket nem gyűlölettel, hanem minél jobb minőségű munkával kell üldözni. A saját érzelmeink a motivációnk fenntartását kell szolgálnia.”

8. *Léteznek ebben az illegális szférában működő állatorvosok is?*

„Állatorvosok időnként részt vesznek a chip behelyezésével és védőoltással, amikor vonzó a viszonylag nagy állatlétszám, igénytelen gazda, azonnali és tiszta (fekete) készpénzes fizetés. Sérült kutya ellátásáról nekem eddig nem volt tudomásom. Az olyan kutyákat a gazdák otromba módon, szakszerűtlenül kezelik. A gyógyszereket be tudják szerezni, tapasztalatom szerint inkább külföldről (Szlovákia), mint itthon, de valószínűleg itthon is megoldható. Ez alatt valamilyen tartós hatású antibiotikum, időnként pedig emberi célra gyártott, anabolikus szteroid injekció értendő.”

9. *Milyen állatvédő szervezetek foglalkoznak viadatok leleplezésével? Mely menhelyekre kerülnek főleg az elkobzott kutyák Magyarországon?*

„Nem tudok ilyenről. Spontán szereznek tudomást az ügyről, és a félelmük (elvégre ostoba és gátlástalan bűnözőkről van szó az egyik oldalon, nőkről és nem fiatal férfiakra pedig a másik oldalon) valamint a lehetőségeik alapján vállalnak szerepet. Ők sem kapkodnak a kutyákért, mert a menhelyen is bajt okozhatnak, sérülés mellett fertőzést vihetnek be.”

10. Milyen jogszabályokkal ért egyet az állatviadallokkal kapcsolatban, és mivel egészítené ki, vagy milyen módon szigorítaná ezeket, hogy még hatékonyabb legyen a kutyaviadatok visszaszorítása?

„A jogszabályok jók, szerintem kifejezetten szakmai szemléletűek, világosak, kellően szigorúak. Eléggé együgyűeknek tartom azokat, akik a jogi szabályozás és a gyakorlat ismerete nélkül, pusztán az érzelmeiket élik ki ezen a téren. Más részről a jogalkalmazás szakkérdés, ami nem a mi kompetenciánk. Ha rajtam múlna, én a város főterén megtartott nyilvános botozástól (amit a gyógyulási idő letelte után meg kellene ismételni, hogy jobban rögzüljön a büntetés üzenete) a karóba húzásig szabnám meg, és börtönre senkit nem ítélnék. Viszont megvonnám tőle az összes állami segílyt és juttatást is legalább tíz évre. Ennek volna visszatartó ereje. Óriási viszont annak a kockázata, hogy a hatóság - hiba vagy egyéb ok miatt - nem az elkövetőt büntetné. Ez nem csak elméleti lehetőség, hiszen a II. VH óta eltelt időszak legsúlyosabb bűncselekménye a móri bankrablás volt, nyolc halálos áldozattal. A fő vádlottat elítélték, másodfokon is elítélték, majd újra tárgyalták és elítélték, majd másodfokon is, végül a legfelsőbb bíróságon is. Börtönbe rakták, utána kiderült, hogy abban ártatlan volt, és előkerült a valódi gyilkos.”

5.2 Interjú a Motorokkal az Állatokért Alapítvány alapító tagjával

Rádi Károly készségesen válaszolt kérdéseimre, még képekkel is illusztrálta, milyen tünetek figyelhetők meg egy viadalra trenírozott, viadaloztatott állat testén (**10. ábra**).

1. Milyen módszereket alkalmaznak az állatviadatok felderítésére /leleplezésére?

„Sokszor a szerencsén múlik, de általában lakossági bejelentés alapján.”

2. Van-e esetleg beépített emberük a hatóságoknak, akik közelebb tudnak férkőzni és több információt tudnak szerezni az ilyen események szervezésének helyéről és idejéről?

„Nem tudunk róla, hogy lenne ilyen.”

3. A rendőrség gyorsan reagál, segítőkész? Ha bárki tudomására jut egy viadal, milyen telefonszámot érdemes hívnia?

„A rendőrök segítőkészek, bár sokszor nincsenek a helyzet magaslatán. Ha valakinek tudomására jut egy viadal, a leghatékonyabb módja, ha először állatvédelmi szervezetekkel konzultál, ők általában tudják, melyik az a rendőr, akihez érdemes fordulni. Célszerű még valamelyik médiaszolgáltatót megkeresni, mert ha megjelenik egy kamera, akkor általában a rendőrök is hatékonyabban lépnek fel.,,

4. Egy évben átlagosan hány szervezet felszámolása történik? Átlagosan hány kutyát tudnak megmenteni és hány pusztul el?

„Nagyon nehéz felszámolni ezeket a szervezeteket. Jelen pillanatban Magyarország az állat viadaloztatók Mekkája. Szlovák, román, orosz, ukrán viadaloztatók pontosan a magyarországi "lazább" törvények miatt itt rendezik meg a viadalokat. Az eddigi legtöbb kutya, ami ilyen szervezettől került el, az közel 60 db volt. Az elpusztult állatok számát nehéz meghatározni. A vesztes kutyákból általában edző partnert faragnak és azok sorsa döntő részben megpecsétlődik.”

5. Mi a megmentett állatok sorsa? Van-e esély a rehabilitáció és örökbefogadás sikerességére? Mi a protokoll ezekkel kapcsolatban?

„Ha rendőrségi eljárás történik, akkor bűnjelzik a kutyát és rendőrségi telepre kerülnek, illetve állatvédő szervezetek helyezik el ideiglenes befogadónál a vizsgálat befejeződéséig. Közben elkezdődik a kutyák rehabilitációja. Az örökbefogadásra jó eséllyel indulnak, mivel ezek a kutyák emberre veszélytelenek. Ha megfelelő környezetbe kerülnek és távol tartják a többi kutyától, akkor akár szerető családtag is válhat belőlük.”

6. Mi a leggyakoribb egészségügyi komplikáció a harcra mentett kutyáknál?

„A harapott és tépett sebek. Ezek ellátása minden esetben orvosi segítséget igényel **(10. ábra)**.”

7. Milyen lehetőségek állnak rendelkezésre a kutyák rehabilitációjával kapcsolatban? Mind a fizikai, mind a mentális problémák helyrehozásának módszereit beleértve.

„A fajtamentés foglalkozik a rehabilitációval, illetve kutyakiképzők tudnak ebben segíteni. Több hónapon, sokszor éveken át tart a rehabilitációjuk.”

8. Van-e olyan eset, amit fel tud idézni és szívesen mesélne róla? Mi volt a legmeggrázóbb tapasztalata ebben a témában?

„Nagy általánosságban elkésérítő a helyzet. Az állatviadalok fogadói között vannak bírók, orvosok, rendőrök, ügyvédek. Jász-Nagykun-Szolnok megyében volt olyan viadaloztató, ahová a rendőrök nem mertek kimenni. Volt olyan eset, ahol a viadaloztatók megtudták, hogy fény derült a tevékenységükre és mire az állatvédők odaértek, leölték az állatokat. Kamaraerdőben volt olyan viadalos kutya, amit széttéptek a többiek.”

9. Olyanról hallott-e, hogy léteznek ebben az illegális szférában működő állatorvosok is?

„Igen, köztudott, hogy vannak úgy nevezett "táskás" állatorvosok, akik a viadalok után ellátják a győztes kutyát, segédkeznek az útlevelek beszerzésében, illetve a vesztes kutyák eltüntetésében.”

10. Milyen állatvédő szervezetek foglalkoznak viadalok leleplezésével? Mely menhelyekre kerülnek főleg az elkobzott kutyák Magyarországon?

„Szurkolók az állatokért, Forte Kutyaiskola (rehabilitáció), Noé, Fradisták az állatokért. Általában ilyenkor összefognak az állatvédő szervezetek és lehetőségeikhez mérten, megpróbálják biztonságos helyekre juttatni őket.”

11. Milyen törvényekkel ért egyet az állatviadalokkal kapcsolatban, és mivel egészítené ki, vagy milyen módon szigorítaná ezeket, hogy még hatékonyabb legyen a kutyaviadatok visszaszorítása?

„A törvények alapjaiban jók, azok a betartásával van probléma.”

12. A civil emberek védelme érdekében, hogyan és kik döntenek az állat biztonságos örökbeadhatóságáról?

6. ábra A képek pontosan mutatják milyen rossz az alap állapota egy viadalos kutyának. Hegekkel teli bőr, szakadt szájszél és orrnyílás. Mint ahogy a jobb felső képen is látható, gyakran sínylik meg a kutyáknak bedobott kisebb állatok a kiképzést, mint például egy macska vagy róka, akiket élve cibálnak szét az erre kondicionált kutyák [Rádi Károly fotói (Motorokkal az Állatokért Alapítvány)]

„Az állatok rehabilitációjával foglalkozó szakemberek csak akkor adnak örökbe viadalos kutyát, hogy ha arról százszázalékosan meggyőződtek, hogy az állat a társadalomra veszélytelen, valamint fokozottan figyelnek arra, nehogy visszakerüljön a viadalos világba.”

5.3 Az állatviadalokól Tornóczky Anita szemszögéből

Tornóczky Anita viselkedésterapeuta és állatvédővel való beszélgetésem videocheten keresztül zajlott, hiszen ő éppen a munkáját végezte, egy chivava fajtajellegű kutyát szelidített. Elmondása szerint a kutya komoly viselkedésbeli problémákkal küzd, folyton harap, aminek az oka a súlyos fokú ingerszegény környezet, ami az állat életének első kilenc hónapját jellemezte egy „tenyésztőnél”. Az agresszióját a mindenféle új ingertől való rettegés válthatja ki. Rögtön rákérdeztem, hogy milyen módszerekkel próbálja rehabilitálni az állatot. „A kutyákat muszáj „belekényszeríteni”, avagy belehelyezni a számukra nem annyira komfortos szituációba, ahhoz, hogy meg tudjuk mutatni, hogy abban a helyzetben mi az elvárt viselkedés. Az a nehéz, hogy ő mondjuk csak információ-hiányos, viszont a meccses kutyáknál teljesen megvonják a kölyökkori alap-szocializációt, tehát amint lehet, akár 3-4 hetesen elveszik az anyjuktól őket, és egyedül berakják egy ketrecbe. Emellett nevelésük során pozitív megerősítést kapnak az agresszív reakciókra, először esetleg egy macska vagy róka felé mutatva, majd kutya felé is, ami még jobban felerősíti a szocializálatlan viselkedés problémás viselkedési formáit. Az információ-hiányos kutyák rehabilitálása épp azért annyira nehéz, mert nincs kiindulási pont, hanem egy gyakorlatilag steril alapra kell építeni, és ha belehelyezzük a kutyát egy számára ismeretlen szituációba, akkor a legkisebb fejlődést is dicsérni kell. Igazából ugyanez van a meccses kutyáknál is, csak náluk az elején folyamatosan tiltani kell azt az agressziót, amit egészen addig minden alkalommal jutalmaztak. Tehát a nehézség ebben a helyzetben, hogy újra szocializálsz egy olyan kutyát, aki nem nulláról indul, hanem mínuszból. Ráadásul ki kell velük alakítani egy megfelelő kapcsolatot, például gyakori, hogy a legtöbb igazán nehéz esetet egy-egy tréner hazaviszi, mert úgy tud leggyorsabb eredményt elérni a folyamat, ha elkezd kötődni a kutya egy emberhez. Az esetek legtöbbszörében erős és szisztematikus munkával jó eredmények érhetők el. Amit figyelembe kell venni, hogy Amerikában nagyon más mint Európában, mert Európában kevésbé jellemző, hogy tényleg erre szelektáltak generációkon keresztül. A szerbeknél van egy-egy, de ez Magyarországra nagyon ritkán jut be. Egyszer volt egy olyan TEK-es akció, ahol a kutya aki éppen verekedett amikor bementek, őt egy egész évig csak arra az egy meccsre készítették. Mint a boxolóknál is, a versenyzők megnézik az ellenfél kutyájának a meccseit, és mindenféle taktikázások vannak, és komoly tréningezés folyik

hosszú hónapokon át. Ebben az a csúnya dolog, hogy a harapás helyét és idejét le kell próbálni, és erre a célra befognak mindenféle kóbor kutyát, hogy rajtuk kipróbáljanak különböző technikákat, és felmérjék, hogy a kutya hol tart a felkészülésben, milyen harapásokra képes jelenleg. Ami pedig a különbség egy szimplán szocializálatlan meccskutya és a tényleg vérvonalban is fenntartott viadalkutya között az, hogy Amerikában akár 10-15 generációra visszamenőleg szelektálják a kutyákat arra, hogy melyikőjük a legintenzívebben agresszív egy másik kutyával szemben, és ezek közül is azokat, amelyek az emberre legkevésbé veszélyesek, hiszen ember szedi szét őket a ringben. Tehát az ilyen erősen szelektált kutyák a legmegbízhatóbbak emberrel. A magyarországi állomány értelemszerűen nagyon más, itt hallunk nem egy nem két problémát bull típusú kutyáról ember elleni agresszióra, de ott már vannak keverékek és mindenféle, úgyhogy ebből nem kell kiindulni, de Amerikában ez egy nagyon éles szelekció. Most megmutatom az én kutyám, aki pontosan ilyen vérvonalból származik, őt kiselejtezték Amerikában, mert túlméretes és süket. Hiszen az ideális meccses kutya térd alatt van, mert egy alacsony súlypontú kutya fordulékonyabb és gyorsabb. És nyilván minden érzékszervi hiányosság, vakság, süketség, utcára dobást jelent. A harapás erejük a legeslegerősebb a pitbulloknak, és ezt is folyamatosan fejlesztik. Vannak olyan „játékos” felkészítések, amik az állkapcsot tovább erősítik. Igazából a sportkutyákkal is ugyanezeket a feladatokat és eszközöket lehet alkalmazni, például a futópadot, hogy a sok-sok energiát levezesse és kondícióban legyen tartva. Ha pedig ezt a kondit folyamatosan felfele akarod tolni, akkor folyamatosan emeled az időtartamot. Van a lógató, ami egy csigával valamire fel van húzva, arra felugrik, és ott lóg az állkapcsával kapaszkodva. Ha ez arra van, hogy kímélve, de kifáraszd és kicsapd a felesleges energiáját egy héten egyszer, vagy amikor novemberben szakad az eső, és gyorsan le tudod fárasztani, akkor jó. Ha pedig mindennap két órát lóg, azért, hogy a harapása erejét növeljük és stabilizáljuk, akkor nyilván az a cél etikátlansága és a túlterhelés miatt lesz nem jó.”

„Egy átlag ember nagyon ritkán találkozik ilyen kutyával, és fogad örökbe. Olyan probléma felmerülhet, hogy ha nagyon gondosan szelektált felmenőkkel rendelkezik, akkor akár már gyerek korban örökbe-fogadva, az otthon tartott többi kutya felé agressziót mutat, akár meg is ölheti őket. Ha nem volt rosszul kondicionálva, akkor nem keresi a konfliktust egy ilyen kutya, viszont ha konfliktus van akkor bekapcsol a genetika, például az én kutyámat ha valaki bántja, vagy bárkit bántanak a falkájában, akkor ő addig megy amíg a másik él. Tud szociális is lenni, és nagyon kedves, de a konfliktusra ösztönszerűen így

reagál. Más kutyánál is előfordulhatnak ilyen agresszív reakciók, csak mivel egy bull típusú kutyának a harapásereje sokkal erősebb, így nagyobb a baj is belőle. Tehát túpontosan tudnak működni jó neveléssel, viszont van sok ország, ahol már egy olyan kutya mint az enyém, amiatt hogy meccs kutyák a felmenői, nem élne. Bizonyos helyeken a jogszabályok miatt, bizonyos helyeken pedig azért, mert megijednének a feladattól, és úgy döntenének, hogy inkább ne legyen náluk egy csőre töltött fegyver.”

Erre a kérdésem az volt, hogy találkozott-e már olyan helyzettel, ahol tényleg kérdés nélkül csőre töltött fegyver volt az állat, és kiszámíthatatlan, nem biztonságos. „Egyetlen egy ilyen volt. Legalább 200 ilyen kutya ment át rajtunk, akit rehabilitálni kellett, és egyetlen egy tényleg nehéz esetű kutya volt, de ő pedig egy olyan szakemberhez került, aki staffordshire és súlyhúzó sportkutyákat tenyésztett. Ő le tudta fárasztani, a szükségleteit biztosítani, és tudta megfelelően tartani, úgy hogy ne tudjon másnak sérülést okozni. Nyilván a többi esetben is arról van szó, hogy akkor működnek jól ezek a kutyák, ha feszes szabályok vannak, nem alszunk velük egy ágyban, határozottan húzunk határokat. Tehát ezek a kutyák csodálatos kutyák rehabilitáció után egészen addig, amíg a megfelelő szabályokat betartják. Hoztam már el egy német juhászt altató lövedékkel egy családtól, mert másfél évig nem vitték sétálni. A kutya ettől egyszerűen bekattant és letépte a saját gazdája karját, 3 izmot kellett visszavarni. Tehát a legfontosabb minden kutyánál: legyenek szabályok, és legyen mind fizikális és mind mentális terhelés és stimuláció az állat igényeinek megfelelően. Meccs kutyák esetében a vér nem válik vízzé olyan értelemben, hogyha az az állat kölyök korától kezdve azt tanulta, hogy az agresszió egy jó dolog, akkor az vissza-vissza tud kapcsolni ha elcsúsznak a keretek. Nem ördögtől való ilyen kutyákat és keverékeiket tartani, de megfelelő fajtaismeret és habitus kell hozzá.”

Következő kérdésem az volt, hogy a gyerekekkel is jól működnek-e?: „Alapvetően igen. Az egyik fele azért tud jól működni gyerekekkel, mert tenyésztés során már ténylegesen úgy szelektáltak, hogy kivegyék az ember elleni agressziót, így nagyon aranyosak felnőttekkel és gyerekekkel is. A tapasztalatom az, hogy mindig nagyon gyengédek a gyerekekkel. Nyilvánvalóan sok kutyafajta nem jó az óvodás-korúakkal, ha nincs hozzájuk szoktatva és emellett a gyerek rosszul nyúl hozzá.

Utolsó fontos kérdésem a beszélgetésünk során az volt, hogy hogyan lehet leleplezni ezeket a kutyaviadalokat? „Csak beépüléssel. Ő tudhatja csak meg, hogy hol és mikor lesz meccs. Nagyon fontos a rajtaütés. Általában csak azokat az eseteket tudják egyértelműen bíróság elé állítani, ahol megkérdőjelezhetetlen bizonyíték van a szervezett esemény

történéseire. Erről csak a legbelsőbb kör tud értesülni. Sehogy máshogy nem lehet leleplezni egy viadalo helyszínt és tevékenységet. Az, hogy ott van egy tanyán 50 bull típusú kutya, és azokon tipikus olyan harapásnyomok vannak, amik meccs közben keletkeztek, azt ki tudja dumálni. Például: „Volt egy tüzelő szuka és összeverekedtek.” Nem tudod bizonyítani az ellenkezőjét. Csak úgy ha, akkor és ott, ahol meccs van odamegy a TEK. A tartási körülmények vizsgálása sem vezet eredményre, mert az „csak” gondatlan tartás, ami szabálysértés és nem bűncselekmény. Sőt, amiatt, hogy célja a viadaloztatóknak a sikeres teljesítmény kihozása a kutyákból, így azok nem soványak, egészen normálisan izmoltak, etetik őket. Egy oltás vagy chip hiánya miatt, vagy futópad és láncok jelenléte miatt nem fogják elkobozni a kutyákat.”

6. Eredmények

A szakemberekkel készített interjúk során túlnyomórészt hasonló válaszokkal és véleményekkel találkoztam. Az eredmények értékelésével lehetőségem nyílt céljaimat, a kutyaviadallokkal kapcsolatos témák két fő szempontját tisztán látni:

- Hogyan leplezhető le az illegális tevékenységek?
- Mik a lehetőségek a kutyák elhelyezésében és rehabilitálásában?

Végeredményben kijelenthető, hogy a tényleges rajtaütés hozza meg a leghatékonyabb eredményt a viadatok visszaszorításában, hiszen ez ad megkérdőjelezhetetlen bizonyítékot az ügymenet és a vádemelés során. A kutyaviadatok leleplezése rendkívül fontos az állatjólét és az állatkínzás elleni harc szempontjából. A leleplezés során állatvédő szervezetek, a rendőrség és állatvédelmi hatóságok, valamint más érintett felek munkálkodnak együtt a kutyaviadatok megszüntetése érdekében.

A kutyaviadatok felderítése komoly erőfeszítést igényel, mivel ezek az események amiatt, hogy illegálisak, titkosak is. Az alábbiakban ismertetésre kerülnek olyan módszerek, melyekkel a kutyaviadatok leleplezhetőek:

1. Bejelentések: A közösség tagjait bátorítani kell arra, hogy jelentsék be a gyanús tevékenységeket az állatvédelmi ügyekben illetékes hatóságoknak vagy állatvédő szervezeteknek. A bejelentések lehetnek névtelenek is, hogy az emberek ne féljenek felszólalni. Fontos lenne népszerű platformokon informálni az embereket a bejelentési lehetőségekről.
2. Informátorok: Képzett informátorok bevonása, akik belső információkat szolgáltathatnak a kutyaviadatok helyszíneiről, időpontjairól és résztvevőiről.
3. Rendőrségi nyomozások: A rendőrségnek nyomozásokat kell indítania a gyanított kutyaviadal helyszínein.
4. Titkos küldöttek: Az állatvédő szervezetek titkos küldötteseket alkalmazhatnak, akik részt vehetnek a kutyaviadalon, információkat szolgáltathatnak és bizonyítékokat gyűjthetnek.
5. Helyszíni vizsgálatok: Fontos a hatóságok megfelelő minőségű adatrögzítése a kutyaviadatok helyszínein, melyre folyamatban van egy online elérhető – a Lorázkó-féle checklista alapján készült – bejelentő felület [7].
6. Együttműködés: a hatóságok és az állatvédő szervezetek együttműködése szükséges a kutyaviadatok, illetve az arra való tréningezés felderítéséhez, annak érdekében, hogy az információk és bizonyítékok megosztása minél hamarabb előre vigye az ügymenetet.

A kutyaviadalok leleplezése nem csak az adott egyed védelmét és mentését szolgálja, hanem hozzájárul a közvélemény figyelmének felhívásához és az állatkínzás elleni törvények megerősítéséhez is. Ezenkívül segíti az olyan szervezetek munkáját, amelyek az állatok védelméért, egészségének megőrzéséért és az állatkínzás visszaszorításáért harcolnak.

Magyarországon a kutyaviadalok szervezése illegális és büntetendő cselekedet. Az állatok bántalmazása és részvételük kutyaviadalokban az állatkínzás ténye miatt már önmagában is megsérti a jogszabályokat. A büntetési tételek a konkrét jogi helyzettől, a kutyaviadal típusától és más tényezőktől függően eltérhetnek. A büntetési tétel az állatkínzás miatt történő vádemelés esetén lehet három évig terjedő börtönbüntetés vagy pénzbüntetés, illetve mindkettő együttes alkalmazása. A büntetés mértéke függ a kutyaviadalok körülményeitől, az elkövetett bűncselekmény súlyosságától és az érvényben lévő jogszabályoktól. Minden esetben az illetékes hatóságok és a bíróságok értékelik a konkrét eseteket, és hoznak döntéseket a büntetési tételekről az alkalmazható jogszabályok alapján.

A kutyaviadalokról mentett kutyák rehabilitálása komoly feladat, mivel ezek az állatok súlyos fizikai és mentális sérüléseket szenvednek, valamint rendkívül nagy mértékű traumát okozó körülmények között élnek. Az alábbiakban ismertetésre kerül néhány lehetséges rehabilitációs lehetőség és intézkedés:

1. Orvosi ellátás: Első lépésként a mentett kutyák számára az állatorvos által végzett alapos vizsgálat és kezelés szükséges. Gyakran szükségesek sebészeti beavatkozások, a fertőzött sebek kezelése és egyéb orvosi ellátás.
2. Fizikai rehabilitáció: A sérült kutyák fizikai rehabilitációja segíthet a fajra jellemző mozgékonyág visszaállításában és a fájdalom enyhítésében. Ez magában foglalhatja az úszást, a masszázst, a tornát és egyéb fizikai terápiás módszereket.
3. Szociális rehabilitáció: Alapvetően egy kutyaviadalról mentett kutya emberi kapcsolatok és szociális készségek híján nevelkedik. Ezért a kutyákat szociális rehabilitációval szoktatják hozzá az emberi érintéshez és az emberi kapcsolatokhoz. Emellett még nagyobb feladat a fajtársaihoz való szoktatás és szocializálás, az agresszióról való megszoktatás.
4. Mentális rehabilitáció: A kutyák mentális rehabilitációja a traumák és a szorongás kezelését foglalja magában. A kutyakiképzők és viselkedésterapeuták feladata segítséget nyújtani a félnék, bizalmatlan kutyáknak abban, hogy megtanuljanak bízni az

emberekben és fajtársaikban, amely mellett új és egyben szigorú határokat húznak a kutyának viselkedésformája kialakításában.

5. Poszt-traumás stressz kezelése: Az elkobzott, mentett kutyák küzdhetnek poszt-traumás stressz szindrómával, amit speciális kezelésekkal és viselkedésterápiával kezelnek.
6. Foglalkoztatás és stimuláció: A kutyák fizikai lefárasztása és mentális stimulációja fontos a rehabilitáció során. Játékok, séta, tréning és egyéb tevékenységek segíthetik a kutyák rehabilitációját.
7. Átmeneti otthonok: Sokszor a mentett kutyákat ideiglenes otthonokban helyezik el, ahol egyedre szabott gondoskodást és kezelést kapnak, mielőtt végleges otthont találnak számukra. Komolyabb esetekben a szakértő kutyakiképző viszi magával haza a kutyát, ha van rá lehetősége és kapacitása. Gyakran viszont a menhelyi elhelyezés az átmeneti megoldás. Legdrasztikusabb esetben akár az eutanáziának is lehetőségként kell felmerülnie.
8. Szakszerű gondoskodás: A kutyák rehabilitációja során a gondoskodásnak a kutyával kapcsolatos minden szükséges területet le kell fednie, beleértve az orvosi, fizikai és mentális szempontokat.

A kutyaviadalokról mentett kutyák rehabilitálása tehát hosszú és türelmet igénylő folyamat, de elhivatott és szakszerű segítség mellett sok állat képes visszanyerni egészségét és megtanulni kiegyensúlyozott életet élni egy arra rátermett habitusú és szerető családban.

7. Következtetések

A magyarországi törvények alapvető megfelelése miatt nem az azokban történő változtatás jelentené az igazi fejlődést, hanem azok betartásának szigorúbb és hatékonyabb végrehajtása. Erősebb elrettentő példák bemutatásában látom a megoldást, és egy erősebb felderítőhálózat kialakításában. Témavezetőm, dr. Kiss Annamária, saját TDK dolgozatában taglalja egy állatbántalmazást bejelentő internetes felület szorgalmazását, ami ebben az esetben is hatékony lenne, hogy egyszerűbben és névtelenül bejelentéseket tehessen a lakosság bizonyos események gyanúiról, amit a hatóságok azonnali feldolgozás alá vennének.

Alapvetően a hatóságok és az állatvédelmi szakértők és szervezetek gördülékenyebb együttműködése nagy léptű fejlődést jelentene a viadalkok visszaszorításában, hiszen egyik sem elég hatékony a másik nélkül. Az állatvédőknek általában kellő tapasztalata van az állatbántalmazással kapcsolatos ügyekben, viszont a hatóságoknak van hatalma rajtaütés tekintetében.

Az állatorvosi felelősség ebben a témában nagy mértékű, hiszen személyes tapasztalataik és szakértelmük révén gyakran felismerhetik azokat a jeleket és sérüléseket, amelyek a kutyaviadalkokban részt vevő állatokon előfordulhatnak. Az állatorvosoknak kötelességük bejelenteni azokat az eseteket, amelyek alapján gyanú merül fel kutyaviadalkok szervezésére vagy részvételére. Ezen kívül az állatorvosok hozzáférést szerezhetnek olyan információkhoz, amelyek segíthetik az illetékes hatóságokat a kutyaviadalkokhoz kapcsolódó bűnügyek felderítésében. A kutyaviadalkok leleplezésének segítése és megelőzése az állatorvosok erkölcsi kötelessége, hiszen az állatok védelme és jólléte fontos szempontjuknak kell(ene) lennie.

A legfontosabb következtetésem, hogy sürgősen és drasztikusan csökkenteni kell a viadalkok tartásának lehetőségét a jogszabályok legszigorúbb betartása révén, hiszen hiába történnek mentések, és igyekeznek sok-sok szakember a leghatékonyabban rehabilitálni ezeket a kutyákat, nehezen van kapacitás minden kutya megfelelő elhelyezésére. Emellett a viadalkok felszámolásával és a résztvevők felelősségre vonásával párhuzamosan más bűntevékenységek is visszaszorulnának, a bűncselekmények összefüggő volta miatt.

8. Összefoglalás

Az állatok jelen vannak életünk számos területén, beleértve a mezőgazdaságot, a hobbi tevékenységet, a vallást, a szórakozást, a megélhetést és a művészetet is. Ezen érdekek minél teljesebb érvényesülésére fontos elérni a lehető legkedvezőbb állatjóléti állapotot. Munkám során vizsgáltam az állatviadatok különböző formáinak történelmi gyökereit és hagyományait, melyeket érdemes összehasonlítani a múlt szórakoztató célú harcainak kultúrájával a jelenkori értékrendek és nézőpontok tükrében. Emellett a kutyaviadatokkal kapcsolatos problémákra tértem ki és foglaltam össze.

Interjút készítettem az állatvédelmi ügyeken belül a kutyaviadatokkal kapcsolatban tapasztalattal rendelkező személyekkel, melyből értékes következtetések vonhatók le. Kiemelendő, hogy a kutya fizikai állapotának tekintetében problémát jelent a kezeletlen és elfertőződött harapott sebek, a paraziták, baktériumok és vírusok által okozott betegségeknek való kitettség, az oltások hiánya, a dehidratáltság és dopping szerek használata az állaton. Az állat egészségét érintő problémák mellett a mentális állapotára erős hatással lévő szocializátlanság és agresszióra nevelés miatt korlátozott a kapcsolódási lehetősége a fajtársaihoz és az emberekhez. Ezek mind életminőséget és állatjólétet érintő problémát vet fel, emellett veszélyforrásnak számít a többi élőlény számára fertőzés vagy támadás tekintetében.

Az örökbefogadhatóság a rehabilitáció sikerességének függvényében mérlegelendő. Ezesetben is, az állat az élete során végig következetességre és erős határok meghúzására szorul.

A jogszerűtlen, illetve törvénszegő tevékenységek visszaszorítása érdekében a jogszabályok szigorúbb betartatása és az elrettentő következmények bemutatása révén lehetne jobb eredményre jutni az állatok, és szorosan kapcsolódva hozzájuk az emberek védelme érdekében.

9. Summary

Animals play a widespread role in various aspects of our lives, including agriculture, hobbies, religion, entertainment, livelihood, and art. As a result, it is of paramount importance to uphold animal welfare while satisfying human interests. In my thesis, I examined the historical roots and traditions of different forms of animal fighting and compared them to the culture of past combats with entertainment purposes in light of contemporary values and perspectives. Additionally, I addressed and summarized the issues related to dogfighting.

I conducted interviews with individuals experienced in animal welfare, specifically related to dogfighting, from which valuable insights can be drawn. It is noteworthy that the dog's physical condition poses a problem, including untreated and infected bite wounds, exposure to parasites, bacterias, and viruses, lack of vaccinations, dehydration, and the use of dopping substances on the animal. In addition to the physical issues affecting the animal's body and health, its mental state is strongly influenced by unsocialization and aggression-based upbringing, limiting its opportunities for social interaction with dogs and/or humans. These all raise concerns about quality of life and animal welfare, as well as posing a risk to other living creatures in terms of infection or attacks.

The adoptability depends on the success of rehabilitation. In this case as well, the animal requires consistency and firm boundaries throughout its life.

To combat unlawful and illegal activities, achieving better results in protecting both animals and people could be accomplished through stricter enforcement of laws and the presentation of deterrent consequences.

10. Irodalomjegyzék

1. Diószegi V. Totemizmus | Magyar néprajzi lexikon | Kézikönyvtár. [totemizmus | Magyar néprajzi lexikon | Kézikönyvtár \(arcanum.com\)](#) Accessed 29 Oct 2023
2. Clyde Ahmad W. Inspiration of the harappan talismanic seals. https://tamilnation.org/heritage/winters_harappan_seals.pdf
3. Rosta E (2008) Indiai szent tehenek. [Indiai szent tehenek \(erzsebetrosta.hu\)](#) Accessed 29 Oct 2023
4. Simon R (2008) Vallástudományi szemle 4:(2) pp. 7-27 [Vallástudományi 2008 2.indd \(mtak.hu\)](#)
5. Kaushik P (2012) Karni Mata Rat Temple at Deshnoke, India | Amusing Planet. <https://www.amusingplanet.com/2012/09/karni-mata-rat-temple-at-deshnoke-india.html> Accessed 1 Nov 2023
6. Dippold Á (2015) Descartes és az embergép születése. In: Teremtés – politika és művészet. Nemzeti Közszerológati Egyetem Molnár Tamás Kutató Központ, Budapest [https://mtki.uni-nke.hu/document/mtki-uni-nke-hu/Teremtes-Politika_es_muveszet_\(2015\).pdf#page=147](https://mtki.uni-nke.hu/document/mtki-uni-nke-hu/Teremtes-Politika_es_muveszet_(2015).pdf#page=147)
7. Kiss A (2017) Az állatbántalmazások felismerése és mértékének megítélése. TDK dolgozat. Állatorvostudományi Egyetem
8. Mi az etológia és mi a tanulmány tárgya? / pszichológia. In: Pszichológia, filozófia és gondolkodás az életről. <https://hu.sainte-anastasie.org/articles/psicologa/qu-es-la-etologa-y-cul-es-su-objeto-de-estudio.html>. Accessed 1 Nov 2023
9. Bernarda K (2023) Nevetnek-e az állatok, és ha igen, mikor? <https://index.hu/tudomany/2023/02/15/allat-nevetes-evolucio-testbeszed/>. Accessed 1 Nov 2023
10. Trevor W (2007) Kutya – Testbeszéd. Totem Plusz Kiadó
11. Empátia – érzelmi intelligencia - Agyszerkentő.hu. [Empátia – érzelmi intelligencia - Agyszerkentő.hu \(agyszerkento.hu\)](#) Accessed 1 Nov 2023
12. Knafo A, Zahn-Waxler C, Van Hulle C, Robinson JL, Rhee SH (2008) The developmental origins of a disposition toward empathy: Genetic and environmental contributions. *Emotion* 8:737–752 <https://doi.org/10.1037/a0014179>
13. Antropomorfizmus és állati jogok. <https://hu.eferrit.com/antropomorfizmus-es-allati-jogok/> Accessed 1 Nov 2023
14. Balázs G (2019) Beszélő állatok. *Vasi Szemle* 73:2 pp. 218-226 http://www.vasiszemle.hu/2019/02/Balazs_Geza.pdf
15. Reguera-Teba A, Martínez-Casas I, Torné-Poyatos P, Hernández-Cortés P (2021) Eight-year analysis of bullfighting injuries in Spain, Portugal and southern France. *Sci Rep* 11:16006 <https://doi.org/10.1038/s41598-021-94524-7>
16. Sandra (2023) A brief history of bull fighting in Spain. In: Spain Traveller. <https://www.spain-traveller.com/en/bull-fighting-in-spain/> Accessed 1 Nov 2023
17. Barnaby C (2023) Bullfighting | History, Culture, & Spectacle | Britannica. <https://www.britannica.com/sports/bullfighting>. Accessed 1 Nov 2023
18. Marvin G (1994) Bullfight. University of Illinois Press

19. American Masters | Prairie to Paris | Thirteen Ed Online. <https://www.thirteen.org/edonline/americanmasters/paris/corrida.html> Accessed 1 Nov 2023
20. Sandra (2023) What is bullfighting? In: Spain Traveller. <https://www.spain-traveller.com/en/what-is-bullfighting/>. Accessed 1 Nov 2023
21. Mota-Rojas D, Napolitano F, Strappini A, Orihuela A, Martínez-Burnes J, Hernández-Ávalos I, Mora-Medina P, Velarde A (2021) Quality of Death in Fighting Bulls during Bullfights: Neurobiology and Physiological Responses. *Animals (Basel)* 11:2820. <https://doi.org/10.3390/ani11102820>
22. Escalera-Valente F, Alonso ME, Lomillos-Pérez JM, Gaudio-Lacasa VR, Alonso AJ, González-Montaña JR (2021) Blood Biochemical Variables Found in Lidia Cattle after Intense Exercise. *Animals (Basel)* 11:2866. <https://doi.org/10.3390/ani11102866>
23. Bálint L (2013) Hetvenéves a Maslow-piramis. http://index.hu/tudomany/2013/07/01/hetveneves_a_maslow-piramis/. Accessed 1 Nov 2023
24. Kutyaviadatok kora | Kutyatár | Kézikönyvtár. [Kutyaviadatok kora | Kutyatár | Kézikönyvtár \(arcanum.com\)](http://Kutyaviadatok_kora_|_Kutyatár_|_Kézikönyvtár_(arcanum.com)) Accessed 1 Nov 2023
25. „Itt mindig lesznek meccsek” | Magyar Narancs. <https://magyarnarancs.hu/kismagyarorszag/amator-szinten-tepik-tovabb-egymast-80550> Accessed 1 Nov 2023
26. (2020) A veszteseket egyszerűen kihajítják. In: telex. <https://telex.hu/belfold/2020/12/28/valami-megmozdult-a-kutyaviadatok> Accessed 1 Nov 2023
27. Kalof L, Iliopoulou MA (2011) Abusing the Human–Animal Bond: On the Making of Fighting Dogs. In: Blazina C, Boyraz G, Shen-Miller D (eds) *The Psychology of the Human-Animal Bond: A Resource for Clinicians and Researchers*. Springer, New York, NY, pp 321–332
28. Igyártó (Horváth) Zs (2009) Kutyák kontextusfüggő agresszív viselkedésének viselkedésélettani jellemzése. Eötvös Loránd Tudományegyetem http://teo.elte.hu/minosites/ertekezes2009/igyarto_horvath_zs.pdf
29. Kaspersson M (2008) On treating the symptoms and not the cause: reflections on the Dangerous Dogs Act. University of Huddersfield, pp 205–225 <https://gala.gre.ac.uk/id/eprint/1452/>
30. Sajto17 (2021) Tiltott kutyaviadalt szerveztek - rendőrségi videóval - a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség sajtóközleménye. In: *Ügyészség*. <https://ugyeszseg.hu/tiltott-kutyaviadalt-szerveztek-rendorsegi-videoval-a-szabolcs-szatmar-bereg-megyei-fougyeszseg-sajtokozlemenye/> Accessed 1 Nov 2023
31. Dogfighting - Humane Society International. <https://www.hsi.org/issues/dogfighting/> Accessed 1 Nov 2023
32. Zoványi N (2014) Jogalkotás és jogalkalmazás a XXI. század Európájában <http://real.mtak.hu/94007/1/DOSZJTO2014.pdf>
33. (2020) Tiltott állatviadalon ütöttek rajta a TEK bevonásával a nyíregyházi rendőrök. In: *A Rendőrség hivatalos honlapja*. [Tiltott állatviadalon ütöttek rajta a TEK bevonásával a nyíregyházi rendőrök | A Rendőrség hivatalos honlapja \(police.hu\)](http://Tiltott_állatviadalon_ütöttek_rajta_a_TEK_bevonásával_a_nyiregyházi_rendőrök_|_A_Rendőrség_hivatalos_honlapja_(police.hu)) Accessed 1 Nov 2023

34. 50 megmentett kutya. In: A Rendőrség hivatalos honlapja. <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/bunugyek/50-megmentett-kutya>.
35. Jámbor A, Paulovics A (2014) A társállatokkal kapcsolatos rendelkezések a büntetőjogban. *Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium* <http://real.mtak.hu/94005/1/MDJT14.pdf>
36. 35/1997. (II. 26.) Korm. rendelet (2007) https://web.archive.org/web/20070928082434/http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700035.KOR&kif=pit+bull+terrier#xcel. Accessed 1 Nov 2023
37. 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000041.kor>. Accessed 5 Nov 2023
38. 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet. Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000041.kor>. Accessed 1 Nov 2023
39. Jámbor A (2016) A kedvtelésből tartott állatok jogi védelme. <https://doi.org/10.14750/ME.2016.033>
40. Együtt lép fel az állatkínzás és az állatviadatok ellen a Nébih és a ROKK - Nébih. <https://portal.nebih.gov.hu/-/egyutt-lep-fel-az-allatkinzas-es-az-allatviadatok-ellen-a-nebih-es-a-rokk>. Accessed 1 Nov 2023
41. Országos Állatvédőrség Alapítvány. <https://orszagosallatvedorseg.hu/>. Accessed 1 Nov 2023
42. Humane Society International. In: Humane Society International. <https://www.hsi.org/>. Accessed 5 Nov 2023
43. An Inside Look at a Dogfighting Rescue | ASPCA. <https://www.aspc.org/news/inside-look-dogfighting-rescue>. Accessed 1 Nov 2023
44. Fighting for the Dogs — FBI. <https://www.fbi.gov/news/stories/forfeiture-process-aids-dogs-rescued-from-fighting-rings-062519>. Accessed 1 Nov 2023
45. Meggyesné Hosszú T, Nagyné Hegedűs A (2013) A kognitív képességek rendszere | A tanulásban akadályozottak pedagógiájának komplex megközelítése http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/A_tanulasban_akadalyozottak/51_a_kognitiv_k_pessgek_rendszere.html. Accessed 1 Nov 2023
46. Smith SL, Donnerstein E (1998) 7 - Harmful Effects of Exposure to Media Violence: Learning of Aggression, Emotional Desensitization, and Fear. In: Geen RG, Donnerstein E (eds) *Human Aggression*. Academic Press, San Diego, pp 167–202
47. Nakamuro M, Inui T, Senoh W, Hiromatsu T (2015) Are ^{TEL}evision and Video Games Really Harmful for Kids? *Contemporary Economic Policy* 33:29–43. <https://doi.org/10.1111/coep.12058>
48. Bell L (2001) Abusing Children - Abusing Animals. *Journal of Social Work* 1:223–234. <https://doi.org/10.1177/146801730100100207>
49. Bartlett JD, Kotake C, Fauth R, Easterbrooks MA (2017) Intergenerational transmission of child abuse and neglect: Do maltreatment type, perpetrator, and substantiation status matter? *Child Abuse & Neglect* 63:84–94 <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2016.11.021>

50. Cannon SH, Levy JK, Kirk SK, Crawford PC, Leutenegger CM, Shuster JJ, Liu J, Chandrashekar R (2016) Infectious diseases in dogs rescued during dogfighting investigations. *The Veterinary Journal* 211:64–69 <https://doi.org/10.1016/j.tvjl.2016.02.012>
51. Kutyabarát (2017) Kutyaviadal telepet számolták fel – 56 kutyából 50 élte túl. In: Kutyabarát életmód magazin - Együtt mindenhová. https://kutyabarát.hu/kutyabarát_hirek/77632/kutyaviadal_telepet_szamoltak_fel_56_kutyabol_50_elte_tul/. Accessed 1 Nov 2023

11. Ábrajegyzék

1. ábra Maslow piramis a jólléthez szükséges alapvető szükségletekről [23]	7
2. ábra Kutya viadalról elkobzott állat [25]	8
3. ábra Két viadalra trenírozott kutya harc közben [26]	8
4. ábra Alapvető tények a kutya viadalokról [31]	11
5. ábra A rendőrség által feltárt viadal helyszín [34]	12
6. ábra A fiziológiai állapot visszaállítása érdekében rehidrálják a kölyök kutyát [43]	16
7. ábra A bizalmatlan és testtartásában félelmet mutató állathoz való emberi közeledés látható, melyet a tanyáról való elszállítás követ [43]	16
8. ábra Viadal kutyákkal üzletelő férfi és egy kiskorú lány, aki fiatalon tapasztalja a meccsek látványát és a kutyák tartásának módját [27]	18
9. ábra Rossz kondícióban lévő viadaloztatott kutya [50]	19
10. ábra A képek pontosan mutatják milyen rossz az alap állapota egy viadalos kutyának. Hegekkel teli bőr, szakadt szájszél és orrnyílás. Mint ahogy a jobb felső képen is látható, gyakran sínylik meg a kutyáknak bedobott kisebb állatok a kiképzést, mint például egy macska vagy róka, akiket élve cibálnak szét az erre kondicionált kutyák [Rádi Károly fotói (Motorokkal az Állatokért Alapítvány)]	26

12. Köszönetnyilvánítás

Elsősorban szeretném kifejezni mély hálámat és köszönetemet a témavezetőmnek, Dr. Kiss Annamáriának, aki az első perctől fogva nagyon nyitottan és lelkesen reagált a jelentkezésemmre. Mind emberileg és mind szakmailag felnéztek rá, hiszen a baráti hangnem és feltétel nélküli támogatás miatt biztonságban érezhettem magam, és emellett pedig elképesztő precizitással és időbeosztással old meg minden feladatot. A saját szakmai területeinek sokszínűsége és mennyisége mellett mindig jutott ideje a kérdéseimmel érdemben foglalkozni, tanácsot adni. Olyan emberekkel kötött össze, akiktől számomra nagyon érdekes és hasznos szakmai információkat kaphattam a diplomamunkám készítése során. Érzem, hogy ezzel a területtel állatorvosként még dolgom van, és igazi vágyam volt, hogy a tanulmányaim végén olyan témában írhattam a szakdolgozatomat, ami érinti az állat viselkedést, kiképzést, pszichológiát, etikát, kultúrát, jogalkotást, és extrém helyzetek orvosi kezelését. Mindezért is hálás vagyok, hogy ez beteljesülhetett.

Dr. Fodor Kingának, kedves tanszékvezetőnek is igazán köszönöm az esetismertetésben való segítségét. Emlékszem, másodéves állatorvos-tanhallgatóként erősen inspiráltak az órái, akkor kezdtek el igazán érdekelni a tanszék tevékenységei.

Emellett köszönettel tartozom azoknak, akik szántak rám időt, és igényesen és szakmailag korrekten választ adtak a kérdéseimre, mely segítségek nélkül a dolgozatom nem készülhetett volna el. Köszönöm Tornóczky Anitának, Rádi Károlynak és nem utolsósorban Dr. Lorászkó Gábornak. Ezek a beszélgetések még motiváltabbá tettek abban, hogy állatjóléti kérdésekkel minél szakszerűbb módon foglalkozzam a karrierem során.